

RESTAUROINTIKISÄLLIN AMMATTITUTKINTO JA RESTAUROINTIMESTARIN ERIKOISAMMATTITUTKINTO

TUTKINTOJEN PERUSTEET

Opetushallitus 2002

ISBN 952-13-1391-9 (nid.)

ISBN 952-13-1392-7 (pdf)

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSSTYRELSEN

DNO 11/011/2002

MÄÄRÄYS **Velvoittavana
noudatettava**

PÄIVÄMÄÄRÄ **18.2.2002**

Voimassaoloaika
1.4.2002 alkaen toistaiseksi

Säännökset, joihin toimivalta
Määräyksen antamiseen perustuu
L 631/1998, 13 § 2 mom
A 812/1998, 1 § 1 mom

Kumoo Määräyksen no 68/011/96
Muuttaa Määräystä no

RESTAUROINTIKISÄLLIN AMMATTITUTKINNON JA RESTAUROINTIMESTARIN ERIKOISAMMATTITUTKINNON PERUSTEET

Opetushallitus on päättänyt Restaurointikisällin ammattitutkinnon ja restaurointimestarin erikoisammattitutkinnon perusteista, joita on noudatettava 1.4.2002 lukien toistaiseksi.

Tutkintoon tai sen osaan valmistavan koulutuksen järjestäjän on laadittava ja hyväksyttävä koulutusta varten opetussuunnitelma noudattaen, mitä näissä tutkinnon perusteissa on määrätty. Ammattitaidon näytöt on järjestettävä osana valmistavaa koulutusta.

Tutkintotoimikunta, tutkinnon järjestäjä ja koulutuksen järjestäjä eivät voi jättää noudattamatta tutkinnon perusteita tai poiketa niistä.

Todistuksiin merkittävistä tiedoista ja todistusmalleista sekä henkilökohtaisten opiskeluohjelmien laatimisen perusteista määrätään erikseen.

Pääjohtaja

JUKKA SARJALA
Jukka Sarjala

Ylitarkastaja

MARJAANA KURKINEN
Marjaana Kurkinen

SISÄLLYSLUETTELO

1 Luku

NÄYTTÖTUTKINTOJEN TEHTÄVÄT JA TAVOITTEET	7
1 § Näyttötutkinnot	7
2 § Näyttötutkintoihin valmistava koulutus	7
3 § Ammattitaidon osoittamistapojen ja tutkintosuoritusten arvioinnin yleiset perusteet	8

2 Luku

RESTAUROINTIKISÄLLIN AMMATTITUTKINNON MUODOSTUMINEN	8
1 § Tutkinnon osat	8
2 § Tutkintonimikkeet	9

3 Luku

RESTAUROINTIKISÄLLIN AMMATTITUTKINNOSSA VAADITTAVA AMMATTITAITO JA ARVIOINNIN PERUSTEET	9
1 § Restauroinnin perusteet	9
a) Ammattitaitovaatimukset	9
b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit	10
c) Ammattitaidon osoittamistavat	10
2 § Rakenteiden restaurointi	11
1 Puurakenteiden restaurointi	11
a) Ammattitaitovaatimukset	11
b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit	11
c) Ammattitaidon osoittamistavat	11
2 Kivirakenteiden restaurointi	12
a) Ammattitaitovaatimukset	12
b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit	12
c) Ammattitaidon osoittamistavat	13
3 Pintakäsittelyiden restaurointi	13
a) Ammattitaitovaatimukset	13
b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit	13
c) Ammattitaidon osoittamistavat	14

4 Metallirakenteiden restaurointi	14
a) Ammattitaitovaatimukset	14
b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit	15
c) Ammattitaidon osoittamistavat	15
3 § Yrittäjyys	16
a) Ammattitaitovaatimukset	16
b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit	16
c) Ammattitaidon osoittamistavat	16
 4 Luku	
RESTAUROINTIMESTARIN ERIKOISAMMATTITUTKINNON MUODOSTUMINEN	17
1 § Tutkinnon osat	17
2 § Tutkintonimikkeet	17
 5 Luku	
RESTAUROINTIMESTARIN ERIKOISAMMATTITUTKINNOSSA VAADITTAVA AMMATTITAITO JA ARVIOINNIN PERUSTEET	18
1 § Dokumentointi	18
a) Ammattitaitovaatimukset	18
b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit	18
c) Ammattitaidon osoittamistavat	18
2 § Rakenteiden restaurointi	19
a) Ammattitaitovaatimukset	19
b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit	19
c) Ammattitaidon osoittamistavat	19
3 § Yrittäjyys	20
a) Ammattitaitovaatimukset	20
b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit	20
c) Ammattitaidon osoittamistavat	21
 Liite	
1 RESTAUROINTIALAN KUVAUS	22
2 AMMATTIEN KUVAUKSET	22
2.1 Restaurointikisälli ja restaurointimestari/puurakenteet	22
2.2 Restaurointikisälli ja restaurointimestari/kivirakenteet	23
2.3 Restaurointikisälli ja restaurointimestari/pintakäsittelyt	23
2.4 Restaurointikisälli ja restaurointimestari/metallirakenteet	23

1 Luku

NÄYTTÖTUTKINTOJEN TEHTÄVÄT JA TAVOITTEET

1 § NÄYTTÖTUTKINNOT

Näyttötutkinnot ovat ammattitaidon hankkimistavasta riippumattomia. Koulutuksessa, työelämässä ja harrastuksissa hankittua osaamista käsitellään yhtenä kokonaisuutena siten, että osaaminen voidaan hyödyntää tutkinnoissa vaaditun ammattitaidon näytöissä.

Näyttötutkinnot ovat rakenteeltaan modulaarisia. Ne muodostuvat työelämästä ja sen kehittymistarpeista johdetuista tehtäväkokonaisuuksista, joille on ominaista toiminnallisen ja tiedollisen perustan yhteisyys, ammattitaidon monipuolisuus sekä työprosessin ja sen tulosten yhdentyminen. Tutkinnon osa muodostaa ammattipätevyuden osa-alueen, joka voidaan erottaa luonnollisesta työprosessista itsenäiseksi ja arvioitavaksi kokonaisuudeksi. Näytöt järjestetään ja suoritetaan joustavasti tutkinnon osa kerrallaan. Koko tutkinnon sijasta tavoitteena voi olla myös tietyn tai tiettyjen tutkinnon osien suorittaminen.

Ammattitaitovaatimusten kuvauksen perustana on pätevyystyypitys, jonka katsotaan parhaiten soveltuvan ammattialalle. Kuvauksessa keskitytään ammatin ydintoimintojen vaatimuksiin, toimintaprosessien hallintaan ja laaja-alaiseen ammattikäytäntöön. Vaatimukset kattavat myös työelämässä tarvittavan kielitaidon ja sosiaaliset valmiudet.

2 § NÄYTTÖTUTKINTOIHIN VALMISTAVA KOULUTUS

Näyttötutkintoihin osallistumiselle ei muodollisesti voida asettaa koulutukseen osallistumista koskevia ennakkoehtoja. Pääsääntöisesti tutkinnot suoritetaan kuitenkin erilaisen valmistavan koulutuksen yhteydessä.

Valmistavan koulutuksen järjestäjän tulee vahvistaa opetussuunnitelma tutkintojen perusteiden mukaisesti. Koulutus ja siihen sisältyvät näytöt on jäsennettävä tutkinnon osien mukaisesti. Koulutuksen järjestäjän velvollisuutena on järjestää näytöt osana valmistavaa koulutusta. Opiskelijan velvollisuutena on osallistua näytöihin osana opintojaan.

Ammatillisena peruskoulutuksena suoritettavaan perustutkintoon sisältyvät yhteiset opinnot eivät ole pakollisia koulutuksessa, joka valmistaa näyttötutkintona suoritettavaan perustutkintoon. Niiden tavoitteet tulee ottaa kuitenkin soveltuvin osin huomioon opetussuunnitelmassa ja opetuksen järjestämisessä.

3 § AMMATTIT AidON OSOITTAMISTAPOJEN JA TUTKINTOSUORITUSTEN ARVIOINNIN YLEISET PERUSTEET

Näyttöjen arviointi edellyttää järjestelmällistä aineiston keräämistä, päätöksentekoa ja dokumentointia tutkinnon suorittajan ammatillisista ja työtoimintavalmiuksista suhteessa tutkinnon perusteissa määriteltyihin ammattitaitovaatimuksiin ja arviointikriteereihin. Arvioinnin painopisteen tulee olla tekemisessä ja työssä toimimisessa. Taito tai osaaminen on arvioitava pääsääntöisesti suoraan vastaavasta työtoiminnasta.

Näyttöympäristön tulee olla todellinen tai mahdollisimman realistinen. Arvioinnissa tulee käyttää monipuolisesti erilaisia ja ensisijaisesti laadullisia arviointimenetelmiä kuten havainnointia, haastatteluja, kyselyjä, aikaisempia dokumentoituja näyttöjä sekä itse- ja ryhmäarviointia. Näytöt tulee järjestää tutkinnon osittain siten, että niissä voidaan arvioida ammatin hallinnan kannalta keskeisten tavoitteiden saavuttamista.

Arvioinnin kohteilla ilmaistaan osaamisen alueet, joihin arvioinnissa kiinnitetään erityisesti huomiota. Kohteet tulee kiinnittää ydintaitoihin, työn perustana olevan tiedon hallintaan, työmenetelmien, työvälineiden ja materiaalien hallintaan sekä työprosessin hallintaan. Sekä arvioinnin kohteet että kriteerit johdetaan vastaavan tutkinnon osan ammattitaitovaatimuksista. Arvioinnin kohteisiin perustuvat arviointikriteerit kuvaavat ja täsmentävät eritasoisia suorituksia. Kriteereillä ilmaistaan kynnykset, joiden avulla erotellaan eritasoiset suoritukset.

2 Luku

RESTAUROINTIKISÄLLIN AMMATTITUTKINNON MUODOSTUMINEN

1 § TUTKINNON OSAT

Restaurointikisällin tutkinto muodostuu yhdestä pakollisesta, yhdestä valinnaisesta ja yhdestä vapaaehtoisesta tutkinnonosasta. Tutkinto on valmis, kun sen eri osat, pakollinen, yksi valinnainen ja mahdollinen vapaaehtoinen osa, on suoritettu hyväksytysti. Restaurointikisällin tutkinto sisältää neljä suuntautumisvaihtoehtoa: puurakenteet, kivrakenteet, pintakäsittelyt ja metallirakenteet.

Restaurointialan ammattitutkinnon osat ovat:

1 § Restauroinnin perusteet	Pakollinen
2 § Rakenteiden restaurointi 1 Puurakenteiden restaurointi 2 Kivirakenteiden restaurointi 3 Pintakäsittelyiden restaurointi 4 Metallirakenteiden restaurointi	Valinnainen suuntautumisvaihtoehto
3 § Yrittäjyys	Vapaaehtoinen

Kuvio 1. Restaurointikisällin tutkinnon osat.

2 § TUTKINTONIMIKKEET

Tutkintonimike muodostuu suorittajan valitseman suuntautumisvaihtoehdon mukaan:

Restaurointikisälli			
Puurakenteet	Kivirakenteet	Pintakäsittelyt	Metallirakenteet

Kuvio 2. Nimikkeen muodostuminen.

3 Luku

RESTAUROINTIKISÄLLIN AMMATTITUTKINNOSSA VAADITTAVA AMMATTITAITO JA ARVIOINNIN PERUSTEET

1 § RESTAUROINNIN PERUSTEET

a) Ammattitaitovaatimukset

Tutkinnon suorittajan täytyy tuntea suuntautumisalansa eri aikakausien rakentamistapoja sekä arkkitehtuurin ja sisustamisen historiaa saadakseen tietoa

sekä restauroitavasta kohteesta että siinä käytetyistä rakenteista, materiaaleista ja työtavoista. Tiedon hankintaa varten hänen täytyy tuntea restaurointiperiaatteita, restauroinnissa käytettyjä dokumentointi- ja tutkimustapoja sekä alaan kohteiden myötä liittyviä yhteys- ja viranomaistahoja.

Tutkinnon suorittaja tuntee oman suuntautumisalansa tyypilliset materiaalit ja niiden käyttäytymisen eri olosuhteissa. Tätä tietoa hyväksi käyttäen hän tunnistaa restauroitavan kohteen vaurioita ja osaa päätellä niiden syitä. Vauriokartoituksen pohjalta hän osaa tarvittaessa hankkia lisätietoa ja tehdä ehdotuksia restaurointiperiaatteita noudattavista korjaustavoista. Hän osaa myös suunnitella ajankäyttöään ja arvioida kustannuksia.

b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit

Suoritus on hyväksyttävä kun tutkinnon suorittaja osoittaa osaavansa seuraavat asiat:

- kohteen selvitys
- rakenteen selvitys
- materiaalien selvitys
- vaurioiden kartoittaminen
- vaurioiden syiden löytäminen
- korjaustapojen esittäminen
- suunnitelmallisuus, tiedonhallinta
- vuorovaikutus, itsearviointi
- työturvallisuus
- suojaus.

Restaurointityön tavoitteiden tulee olla sovitusti kohteeseen perustuvia. Huolellinen perehtyminen kohteeseen, sen historiaan, rakenteisiin, vaurioihin, suunnitteluun ja/tai suunnitelmiin varmistavat oikean työhön asennoitumisen sekä hankkeen hallinnan kokonaisuutena. Työ- ja suojaussuunnitelman tekeminen takaavat tuloksen oikean ajoituksen, työsuojelunäkökohtien toteutumisen ja taloudellisuuden.

c) Ammattitaidon osoittamistavat

Ammattitaito ja sen taustalla olevien tietojen ja periaatteiden hallinta sekä soveltamistaito osoitetaan restauroitavasta kohteesta tehtävällä tai jo aiemmin tehdyllä selvityksellä. Selvitys voi liittyä restaurointityön eri vaiheisiin ja siitä on käytävä ilmi kohteen yleistiedot kuten sijainti, omistajat, ikä, laajuus, rakennusvaiheet ja nykytilanne, huolto- ja jatkotoimenpiteet jne. sekä suuntautumisalaa sovellettuna rakenteet, materiaalit, vauriot syineen sekä korjaus ehdotus. Arviointiaineistona käytetään käytännön toiminnan lisäksi selvityksen raportointia, jota voidaan täydentää suullisesti arviointikeskustelussa.

1 PUURAKENTEIDEN RESTAUROINTI

a) Ammattitaitovaatimukset

Tutkinnon suorittaja on taitava käsityöläinen. Hän osaa restauroida puurakennuksia ja puisia rakennusosia sekä niihin liittyviä tai niitä täydentäviä osia. Hän osaa työskennellä suunnitelmallisesti ja joutuisasti käytettävissä olevien suunnitelma-asiakirjojen, sopimusten, sovittujen aikataulujen sekä alaan liittyvien vaatimusten ja määräysten mukaisesti. Hän osaa tunnistaa ja käyttää työssään perinteisiä materiaaleja ja työtapoja sekä soveltuvin osin myös uusia työmenetelmiä ja koneita. Hän osaa toimia yhteistyössä suunnittelijoiden, asiantuntijoiden ja eri ammattilaisten kanssa, arvioida työskentelyään ja hankkia tarvittaessa lisätietoa laadukkaan työtuloksen saavuttamiseksi. Hän osaa kerätä aineistoa dokumentointia sekä oman osaamisensa arviointia varten.

b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit

Tutkinnon suorittajan laatima henkilökohtainen työsuunnitelma perustuu aiemmin tehtyihin selvityksiin sekä vaurioiden kartoitukseen ja on hyväksytysti toteutuskelpoinen. Työ etenee joustavasti suunnitelman pohjalta ja hyvässä yhteistyössä muiden työpaikalla työskentelevien kanssa. Suorittaja osaa käyttää sekä perinteisiä että nykyaikaisia työvälineitä ja osaa varata tarpeellisen määrän materiaalia saataville.

Työskentelypaikka, -tavat ja -varusteet ovat turvallisia, työskentelytila on järjestyksessä ja suojaus on asianmukaista. Työn laatu vastaa suunnitelma- ja muissa asiakirjoissa sovittuja kohteen restaurointiin liittyviä laatuvaatimuksia sekä myös rakennustyön yleisiä laatuvaatimuksia. Suorittaja ymmärtää käyttö- ja huolto-ohjeiden merkityksen. Suorittaja dokumentoi, raportoi työtään sekä osallistuu itse näyttötyön arviointiin.

c) Ammattitaidon osoittamistavat

Ammattitaito ja sen taustalla olevien tietojen ja periaatteiden hallinta sekä soveltamistaito osoitetaan restauroitavassa kohteessa tehtävillä yhdellä laajalla ja yhdellä suppealla käytännön työllä, jotka määräytyvät restauroitavan kohteen mukaan. Nämä käytännön työtehtävät liittyvät puurakennusten tai puisten rakennusosien, kiinteiden kalusteiden sekä niitä täydentävien muista materiaaleista tehtyjen osien korjaukseen, rekonstruoimiseen ja entistämiseen. Käytännön työstä arvioidaan sekä suunnittelu- että toteutusvaihe. Arviointiaineistona työskentelyn seuraamisen lisäksi käytetään työsuunnitelmaa ja dokumentointimateriaalia, joita voidaan täydentää arviointikeskustelussa.

Työsuunnitelmassa esitetään:

- suunnitelma-asiakirjat ja restaurointitavoitteet sekä kunnossapito- ja huolto-ohjeet
- yhteistyökumppanit
- aikataulu
- käytettävät materiaalit (soveltuvuus, laatu, määrä)
- työvälineet ja -laitteet
- työturvallisuuden varmistus
- suojaus.

2 KIVIRAKENTEIDEN RESTAUROINTI

a) Ammattitaitovaatimukset

Tutkinnon suorittaja on taitava käsityöläinen. Hän osaa restauroida muurattuja ja rapattuja rakenteita. Hän osaa työskennellä suunnitelmallisesti ja joutuisasti käytettävissä olevien suunnitelma-asiakirjojen, sopimusten, sovittujen aikataulujen sekä alaan liittyvien vaatimusten ja määräysten mukaisesti. Hän osaa tunnistaa ja käyttää työssään perinteisiä muuraus- tai rappausmateriaaleja sekä työtapoja ja soveltuvin osin myös uusia työmenetelmiä ja koneita. Hän osaa toimia yhteistyössä suunnittelijoiden, asiantuntijoiden ja eri ammattilaisien kanssa, arvioida työskentelyään ja hankkia tarvittaessa lisätietoa laadukkaan työtuloksen saavuttamiseksi. Hän osaa kerätä aineistoa dokumentointia sekä oman osaamisensa arviointia varten.

b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit

Tutkinnon suorittajan laatima henkilökohtainen työsuunnitelma perustuu aiemmin tehtyihin selvityksiin sekä vaurioiden kartoitukseen ja on hyväksytysti toteutuskelpoinen. Työ etenee joustavasti suunnitelman pohjalta ja hyvässä yhteistyössä muiden työpaikalla työskentelevien kanssa. Suorittaja osaa käyttää sekä perinteisiä että nykyaikaisia työvälineitä ja osaa varata tarpeellisen määrän materiaalia saataville.

Työskentelypaikka, -tavat ja -varusteet ovat turvallisia, työskentelytila on järjestyksessä ja suojaus asianmukaista. Työn laatu vastaa suunnitelma- ja muissa asiakirjoissa sovittuja kohteen restaurointiin liittyviä laatuvaatimuksia sekä myös rakennustyön yleisiä laatuvaatimuksia. Suorittaja ymmärtää käyttö- ja huolto-ohjeiden merkityksen. Suorittaja dokumentoi, raportoi työtään sekä osallistuu itse näytötyön arviointiin.

c) Ammattitaidon osoittamistavat

Ammattitaito ja sen taustalla olevien tietojen ja periaatteiden hallinta sekä soveltamistaito osoitetaan restauroitavassa kohteessa tehtävillä yhdellä laajalla ja yhdellä suppealla käytännön työllä, jotka määräytyvät restauroitavan kohteen mukaan. Nämä käytännön työtehtävät liittyvät rakennusten tulisijojen seinien ja holvien muuraus- ja rappaustöihin sekä laatoittamiseen. Käytännön työstä arvioidaan sekä suunnittelu- että toteutusvaihe. Arviointiaineistona työskentelyn seuraamisen lisäksi käytetään työsuunnitelmaa ja dokumentointimateriaalia, joita voidaan täydentää arviointikeskustelussa.

Työsuunnitelmassa esitetään:

- suunnitelma-asiakirjat ja restaurointitavoitteet sekä kunnossapito- ja huolto-ohjeet
- yhteistyökumppanit
- aikataulu
- käytettävät materiaalit (soveltuvuus, laatu, määrä)
- työvälineet ja -laitteet
- työturvallisuuden varmistus
- suojaus.

3 PINTAKÄSITTELYIDEN RESTAUROINTI

a) Ammattitaitovaatimukset

Tutkinnon suorittaja on taitava käsityöläinen. Hän osaa restauroida rakennusten ja rakennusosien pintakäsittelyitä. Hän osaa työskennellä suunnitelmallisesti ja joutuisasti käytettävissä olevien suunnitelma-asiakirjojen, sopimusten, sovittujen aikataulujen sekä alaan liittyvien vaatimusten ja määräysten mukaisesti. Hän osaa tunnistaa ja käyttää työssään perinteisiä materiaaleja ja työtapoja sekä soveltuvin osin nykyaikaisia pinnoitteita sekä tuntee niiden soveltuvuuden vanhoihin rakenteisiin ja perinteisiin maaliaineisiin. Hän osaa toimia yhteistyössä suunnittelijoiden, asiantuntijoiden ja eri ammattilaisten kanssa, arvioida työskentelyään ja hankkia tarvittaessa lisätietoa laadukkaan työtuloksen saavuttamiseksi. Hän osaa kerätä aineistoa dokumentointia sekä oman osaamisensa arviointia varten.

b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit

Suorittajan laatima henkilökohtainen työsuunnitelma perustuu aiemmin tehtyihin selvityksiin sekä vaurioiden kartoitukseen ja on hyväksytysti toteutuskelpoinen. Työ etenee joustavasti suunnitelman pohjalta ja hyvässä yhteistyössä muiden työpaikalla työskentelevien kanssa. Suorittaja osaa käyttää sekä

perinteisiä että nykyaikaisia työvälineitä ja osaa varata tarpeellisen määrän materiaalia saataville.

Työskentelypaikka, -tavat ja -varusteet ovat turvallisia, työskentelytila on järjestyksessä ja suojaus on asianmukaista. Työn laatu vastaa suunnitelma- ja muissa asiakirjoissa sovittuja kohteen restaurointiin liittyviä laatuvaatimuksia sekä myös rakennustyön yleisiä laatuvaatimuksia. Suorittaja ymmärtää käyttö- ja huolto-ohjeiden merkityksen. Suorittaja dokumentoi, raportoi työtään sekä osallistuu itse näyttötyönsä arviointiin.

c) Ammattitaidon osoittamistavat

Ammattitaito ja sen taustalla olevien tietojen ja periaatteiden hallinta sekä soveltamistaito osoitetaan restauroitavassa kohteessa tehtävillä yhdellä laajalla ja yhdellä suppealla käytännön työllä, jotka määräytyvät restauroitavan kohteen mukaan. Nämä käytännön työtehtävät liittyvät rakennusten ulko- tai sisäpuolisten pintakäsittelyiden korjaamiseen, rekonstruointiin ja entistämiseen. Käytännön työstä arvioidaan sekä suunnittelu- että toteutusvaihe. Arviointiaineistona työskentelyn seuraamisen lisäksi käytetään työsuunnitelmaa ja dokumentointimateriaalia, joita voidaan täydentää arviointikeskustelussa.

Työsuunnitelmassa esitetään:

- suunnitelma-asiakirjat ja restaurointitavoitteet sekä kunnossapito- ja huolto-ohjeet
- yhteistyökumppanit
- aikataulu
- käytettävät materiaalit (soveltuvuus, laatu, määrä)
- työvälineet ja -laitteet
- työturvallisuuden varmistus
- suojaus.

4 METALLIRAKENTEIDEN RESTAUROINTI

a) Ammattitaitovaatimukset

Tutkinnon suorittaja on taitava käsityöläinen. Hän osaa restauroida pelti- ja metallirakenteita ja -rakennusosia, kuten katteita, listoja, suojapellityksiä ja kalusteita sekä niihin liittyviä tai niitä täydentäviä muusta materiaalista työstettyjä osia. Hän osaa työskennellä suunnitelmallisesti ja joutuisasti käytettävissä olevien suunnitelma-asiakirjojen, sopimusten, sovittujen aikataulujen sekä alaan liittyvien vaatimusten ja määräysten mukaisesti. Hän osaa tunnistaa ja hallitsee työssään eri metallien käytön, työstö- ja liitostavat, tarvittavat työvälineet sekä soveltuvin osin myös uusia työmenetelmiä, välinei-

tä ja koneita. Hän osaa toimia yhteistyössä suunnittelijoiden, asiantuntijoiden ja eri ammattilaisten kanssa, arvioida työskentelyään ja hankkia tarvittaessa lisätietoa laadukkaan työtuloksen saavuttamiseksi. Hän osaa kerätä aineistoa dokumentointia sekä oman osaamisensa arviointia varten.

b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit

Tutkinnon suorittajan laatima henkilökohtainen työsuunnitelma perustuu aiemmin tehtyihin selvityksiin sekä vaurioiden kartoitukseen ja on hyväksytysti toteutuskelpoinen. Työ etenee joustavasti suunnitelman pohjalta ja hyvässä yhteistyössä muiden työpaikalla työskentelevien kanssa. Suorittaja osaa käyttää sekä perinteisiä että nykyaikaisia työvälineitä ja osaa varata tarpeellisen määrän materiaalia saataville.

Työskentelypaikka, -tavat ja -varusteet ovat turvallisia, työskentelytila on järjestyksessä ja suojaus on asianmukaista. Työn laatu vastaa suunnitelma- ja muissa asiakirjoissa sovittuja kohteen restaurointiin liittyviä laatuvaatimuksia sekä myös rakennustyön yleisiä laatuvaatimuksia. Suorittaja ymmärtää käyttö- ja huolto-ohjeiden merkityksen. Suorittaja dokumentoi, raportoi työtään sekä osallistuu itse näyttötyönsä arviointiin.

c) Ammattitaidon osoittamistavat

Ammattitaito ja sen taustalla olevien tietojen ja periaatteiden hallinta sekä soveltamistaito osoitetaan restauroitavassa kohteessa tehtävillä yhdellä laajalla ja yhdellä suppealla käytännön työllä, jotka määräytyvät restauroitavan kohteen mukaan. Nämä käytännön työtehtävät liittyvät peltisten rakenteiden ja rakennusosien korjaamiseen, rekonstruointiin ja entistämiseen. Käytännön työstä arvioidaan suunnittelu- ja toteutusvaihe sekä valmis työ. Arviointiaineistona työskentelyn seuraamisen lisäksi käytetään työsuunnitelmaa ja dokumentointimateriaalia, joita voidaan täydentää arviointikeskustelussa.

Työsuunnitelmassa esitetään:

- suunnitelma-asiakirjat ja restaurointitavoitteet sekä kunnossapito- ja huolto-ohjeet
- yhteistyökumppanit
- aikataulu
- käytettävät materiaalit (soveltuvuus, laatu, määrä)
- työvälineet ja -laitteet
- työturvallisuuden varmistus
- suojaus.

a) Ammattitaitovaatimukset

Yrittäjyysosan suorittaja tietää, mitä yrittäjänä toimiminen häneltä edellyttää. Hän osaa tarkastella restaurointialan yrityksen käynnistämisen ja kehittämisen mahdollisuuksia ja riskejä ja tuntee erilaisia yritystoiminnan aloitustapoja. Hän osaa kehittää yhdessä asiantuntijoiden kanssa markkinakelpoisen liikeidean ja tietää, miten sitä käytetään toiminnan suunnittelun ja toteutuksen pohjana. Yrittäjyysosan suorittaja tietää, millaisia taloudellisia, tuotannollisia ja henkisiä voimavaroja restaurointialan yritystoiminnan toteuttaminen vaatii, ja osaa arvioida niiden tarpeen omaa yritystoimintaa aloitettaessa. Hän tuntee yritystoiminnan talouden pääperiaatteet ja alan yritystoiminnan keskeiset säädökset ja pystyy hoitamaan asiakas- ja muita yhteistyösuhteita menestyvän yritystoiminnan edellyttämällä tavalla. Hän osaa hankkia yrityksen perustamisessa ja toiminnan eri vaiheissa tarvitsemaansa tietoa ja asiantuntijapalvelua.

b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit

Suoritus hyväksytään, jos yrittäjäosan suorittaja pystyy arvioimaan yrittäjävalmiuksiaan siten, että osaa laatia omaa yrittäjänä toimimistaan tukevan kehittämissuunnitelman. Yritystoiminnan käynnistämisessä tarvittavien perusvalmiuksien tuntemus on laaja, ja kannattavan toiminnan edellyttämien asioiden hallinta on kattava. Tutkittava osaa tulkita yrityksen tilinpäätöstä mm. pääomien, varallisuuden, maksukyvyn ja tuloksen suhteen. Hän ymmärtää kustannuslaskennan periaatteet ja tietää, mitkä markkinalähtöiset tekijät tulee ottaa huomioon, jotta hän osaa hinnoitella palveluja ja tuotteita järkevästi. Hän osaa laatia yritykselleen karkean tulo- ja menoarvion ja osaa hankkia tietoa ja asiantuntijapalveluita alan yritystoiminnan verotuskysymysten ratkaisemiseen. Asiantuntijapalveluiden käyttö ja tietolähteiden hyödyntäminen on luontevaa.

c) Ammattitaidon osoittamistavat

Ammattitaito osoitetaan laatimalla yritystoiminnan käynnistämiseen liittyvä kehittämissuunnitelma, jossa yrittäjyysosan suorittaja työstää yritysideaansa toimivaksi liikeideaksi. Kehittämissuunnitelman lisäksi ammattitaito osoitetaan selvityksien, laskelmien ja muiden kirjallisten tuotosten sekä keskustelujen ja haastattelujen avulla.

4 Luku

RESTAUROINTIMESTARIN ERIKOISAMMATTITUTKINNON MUODOSTUMINEN

1 § TUTKINNON OSAT

Restaurointimestarin erikoisammattitutkinto muodostuu kolmesta pakollisesta tutkinnon osasta. Tutkinto on valmis, kun kaikki tutkinnon osat on suoritettu hyväksytysti. Jos yrittäjyysosa on suoritettu kisällitutkinnon tai muun ammatti- tai erikoisammattitutkinnon yhteydessä, se hyväksiluetaan.

1 § Dokumentointi	Pakollinen
2 § Restaurointi	Pakollinen
3 § Yrittäjyys	Pakollinen

Kuvio 3. Restaurointimestarin tutkinnon osat.

2 § TUTKINTONIMIKKEET

Tutkintonimike muodostuu suorittajan suuntautumisvaihtoehdon mukaan:

Restaurointimestari			
Puurakenteet	Kivirakenteet	Pintakäsittelyt	Metallirakenteet

Kuvio 4. Nimikkeen muodostuminen.

5 Luku

RESTAUROINTIMESTARIN ERIKOISAMMATTITUTKINNOSSA VAADITTAVA AMMATTITAITO JA ARVIOINNIN PERUSTEET

Restaurointimestarin tutkinnossa suorittaja näyttää osaamisensa seuraavissa pakollisissa näyttöosissa. Aikaisempi osaaminen alalta ja alan tunteminen on voitava osoittaa todisteellisesti esimerkiksi portfoliolla.

1 § DOKUMENTOINTI

a) Ammattitaitovaatimukset

Tutkinnon suorittaja hallitsee restaurointiperiaatteita ja suuntautumisvaihtoehtonsa eri aikakausien rakentamistapoja sekä arkkitehtuurin ja sisustamisen historiaa saadakseen tietoa restauroitavasta kohteesta ja siinä käytetyistä rakenteista, materiaaleista ja työtavoista. Lisäksi suorittaja tuntee korjaushankkeen kulun ja osaa tulkita hankkeen kaupallisia ja teknisiä asiakirjoja. Suorittaja osaa laatia oman suuntautumisvaihtoehtonsa tarpeiden mukaisia dokumentointeja rakennusten restaurointityön eri vaiheista Museoviraston rakennushistorian osaston ohjeiden mukaisesti.¹ Tätä työtä varten hän hallitsee piirtämistä ja kuvaamista sekä muita soveltuvia viestintätaitoja.

b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit

Dokumentointimateriaali on hankittu historiallisia arvoja säilyttävällä tavalla ja restauroinnin yleisiä periaatteita noudattaen yhteistyössä tutkijoiden ja suunnittelijoiden kanssa. Dokumentointi ja siitä tehty raportti ovat käyttökelpoisia suunnittelijoiden, asiantuntijoiden ja eri ammattilaisten tarpeisiin. Dokumentoinnissa käytetyt materiaalit ovat hyvin säilyviä ja tarkoitukseensa soveltuvia.

c) Ammattitaidon osoittamistavat

Dokumentointitaito osoitetaan ensisijaisesti aidossa ympäristössä restaurointityön eri toteutusvaiheissa tehtävillä dokumentoinnin kirjallisilla raportoinneilla. Myös aikaisemmin tehtyjä dokumentointiraportteja mahdollisesti tarvittavin lisäselvityksin voidaan käyttää hyväksi tässä osassa. Dokumentointimateriaali ja -raportit arvioidaan suorittajan itsearviointi mukaan lukien.

¹ Valtion rakennusperinnön vaaliminen, Museoviraston rakennushistorian osaston julkaisuja 19. Vammala. 1998.

a) Ammattitaitovaatimukset

Tutkinnon suorittaja hallitsee oman suuntautumisvaihtoehdonsa materiaalien ominaisuudet, vaurioitumistavat ja vaurioiden torjumisen. Hän osaa korjata vaurioituneen rakenteen ja tehdä siitä kopioita alkuperäistä vaurioittamatta. Hän tuntee materiaalin vahvistamistapoja. Suorittaja kykenee toimimaan yhteistyössä suunnittelijoiden, asiantuntijoiden ja eri ammattilaisten kanssa sekä osaa tarvittaessa toimia esimiestehtävissä. Suorittaja hallitsee restauroinnin historiaa ja periaatteita niin, että osaa toteuttaa ja suositella rakennuttajalle historiallisen arvon säilyttäviä korjaustapoja oman suuntautumisvaihtoehdonsa kohteissa. Tarvittaessa hän osaa purkaa rakenteen vanhoja materiaaleja turmelematta ja koota sen uudelleen.

b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit

Suoritus on hyväksyttävä kun tutkinnon suorittaja osoittaa osaavansa seuraavat asiat:

- käsityötaito; perinteisten ja soveltuvien nykyaikaisten työkalujen ja työstömenetelmien hallinta
- materiaalin tunteminen
- yhteistoiminta
- työn joutuisuus
- kokonaisuuden hallinta ja loppuun saattaminen
- työturvallisuus
- restaurointiperiaatteiden soveltaminen työskentelyssä.

Tutkinnon suorittaja hallitsee alansa kulttuurisidonnaisuuden, työtavat ja -prosessit. Hän osaa tarpeen mukaan toimia aloitteellisesti ja itsenäisesti. Suorittaja on yhteistyökykyinen, tietää velvoitteensa ja vastuunsa niin asiantuntijana kuin esimiehenäkin.

c) Ammattitaidon osoittamistavat

Ammattitaito osoitetaan suunnittelemalla ja tekemällä oman suuntautumisalan mukainen laaja restaurointityö. Työstä laaditaan hyväksytysti toteutuskelppoinen kirjallinen työsuunnitelma, jossa esitetään:

- työhön liittyvät suunnitelma-asiakirjat ja restaurointitavoitteet sekä rahoitusmahdollisuudet
- yhteistyökumppanit
- aikataulu

-
- tarvittavat materiaalit määrineen
 - tarvittavat työkalut koneet, laitteet ja telineet
 - työkohteeseen liittyvät suojaus-, jätehuolto- ja mahdolliset purkusuunnitelmat
 - työturvallisuuden varmistaminen
 - käyttö- ja huolto-ohjeet.

Restaurointityön valmistuttua suorittaja itsearvioi työsuunnitelmansa toteutumisen ja valmistuneen työn laadun näytönarvioinnin osana.

3 § YRITTÄJYYS

a) Ammattitaitovaatimukset

Yrittäjyysosan suorittaja tietää, mitä yrittäjänä toimiminen häneltä edellyttää. Hän osaa tarkastella restaurointialan yrityksen käynnistämisen ja kehittämisen mahdollisuuksia ja riskejä ja tuntee erilaisia yritystoiminnan aloitustapoja. Hän osaa kehittää yhdessä asiantuntijoiden kanssa markkinakelpoisen liikeidean ja tietää, miten sitä käytetään toiminnan suunnittelun ja toteutuksen pohjana. Yrittäjyysosan suorittaja tietää, millaisia taloudellisia, tuotannollisia ja henkisiä voimavaroja restaurointialan yritystoiminnan toteuttaminen vaatii, ja osaa arvioida niiden tarpeen omaa yritystoimintaa aloitettaessa. Hän tuntee yritystoiminnan talouden pääperiaatteet ja alan yritystoiminnan keskeiset säädökset ja pystyy hoitamaan asiakas- ja muita yhteistyösuhteita menestyvän yritystoiminnan edellyttämällä tavalla. Hän osaa hankkia yrityksen perustamisessa ja toiminnan eri vaiheissa tarvitsemaansa tietoa ja asiantuntijapalvelua.

b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit

Suoritus hyväksytään, jos yrittäjäosan suorittaja pystyy arvioimaan yrittäjävalmiuksiaan siten, että osaa laatia omaa yrittäjänä toimimistaan tukevan kehityssuunnitelman. Yritystoiminnan käynnistämisessä tarvittavien perusvalmiuksien tuntemus on laaja ja kannattavan toiminnan edellyttämien asioiden hallinta on kattava. Tutkittava osaa tulkita yrityksen tilinpäätöstä mm. pääomien, varallisuuden, maksukyvyn ja tuloksen suhteen. Hän ymmärtää kustannuslaskennan periaatteet ja tietää, mitkä markkinalähtöiset tekijät tulee ottaa huomioon, jotta hän osaa hinnoitella palveluja ja tuotteita järkevästi. Hän osaa laatia yritykselleen karkean tulo- ja menoarvion ja osaa hankkia tietoa ja asiantuntijapalveluita alan yritystoiminnan verotuskysymysten ratkaisemiseen. Asiantuntijapalveluiden käyttö ja tietolähteiden hyödyntäminen on luontevaa.

c) Ammattitaidon osoittamistavat

Ammattitaito osoitetaan laatimalla yritystoiminnan käynnistämiseen liittyvä kehittämissuunnitelma, jossa yrittäjyysosan suorittaja työstää yritysideaansa toimivaksi liikeideaksi. Kehittämissuunnitelman lisäksi ammattitaito osoitetaan selvityksien, laskelmien ja muiden kirjallisten tuotosten sekä keskustelujen ja haastattelujen avulla.

1 RESTAUROINTIALAN KUVAUS

Rakennusten *restaurointi* on osa sitä käytännön rakennussuojelua, jonka tarkoituksena on säilyttää rakennuksiin ja niiden osiin tallentunut menneiden tekijöiden osaaminen osana viihtyisää, virikkeellistä ja toimivaa elinympäristöä. Se on korjausta, jossa kiinnitetään huomiota kohteen kulttuurihistoriallisiin ja rakennustaiteellisiin arvoihin sekä vanhaan rakennustapaan². Rakennusten restauroinnissa voidaan käyttää *konservoivia*, *rekonstruoivia ja/tai entistäviä* toimenpiteitä. Nämä eri toimenpidetavat on määritelty seuraavasti³:

- *Konservointi* tarkoittaa rakennuksen, rakennusosien tai pintakäsittelyjen säilyttämisen turvaamiseksi tarvittavia teknisiä toimenpiteitä.
- *Rekonstruointi* on kokonaan tai osittain hävinneen rakennuksen, rakennusosien tai pintakäsittelyn tekemistä uudelleen tai täydentämistä säilyneiden osien tai asiakirjojen pohjalta.
- *Entistäminen* on rakennuksen, rakennusosien tai pintakäsittelyiden palauttamista aikaisempaan asuunsa.

2 AMMATTIEN KUVAUKSET

2.1 Restaurointikisälli ja restaurointimestari/puurakenteet

Puurakenteisiin suuntautuneet restaurointikisälli ja -mestari korjaavat vanhoja puurakennuksia ja -rakenteita niitä täydentävine osineen. He hallitsevat perinteisiä puusepän ja/tai kirvesmiehen työtehtäviä sekä ymmärtävät rakennetun ympäristön säilyttämisen keinot ja työtavat. Tavallisimmin he toteuttavat restaurointisuunnitelmia, joita ovat laatineet alaan erikoistuneet suunnittelijat.

Kisälli on taitava käsityöläinen. Hän hallitsee rakentamisessa ja puun työssä perinteisesti käytetyt työkalut ja -tavat sekä osaa täydentää niitä tämän päivän työstökoneilla. Lisäksi hän pystyy materiaaleista ja työtavoista päättelällä saamaan tietoa rakenteen iästä ja kulttuurihistoriallisesta arvosta. Kisällitutkinnon suorittanut osaa kartoittaa puurakenteiden tyypillisimmät vauriot ja tuntee niiden oikeat korjaustavat.

Mestari on ammattitaidollaan saavuttanut arvostuksen ammattiipiirissä. Hän pystyy tekemään rekonstruktioita rakenteista sekä korjaamaan vaikeita vaurioita teknisesti oikein ja historiallisen arvon säilyttävällä korjaustavalla. Lisäksi hän hallitsee mm. rakennuslainsäädäntöä, yritystietoa ja kustannuslaskentaa niin, että kykenee toimimaan rakentajaryhmän tai puusepänverstaan johtajana ja yksityisenä yrittäjänä. Hän tuntee restauroinnin periaatteita niin, että voi toimia teknisenä neuvonantajana restaurointitoita suunniteltaessa.

² Museoviraston korjauskortisto.

³ Valtion rakennusperinnön vaaliminen, Museoviraston rakennushistorian osaston julkaisuja 19. Vammala. 1998.

2.2 Restaurointikisälli ja restaurointimestari/kivirakenteet

Kivirakenteisiin suuntautuneet restaurointikisälli ja -mestari korjaavat muurattuja rakenteita ja rappauksia. He hallitsevat perinteisiä muurarin, rapparin ja/tai uunimuurarin työtehtäviä sekä ymmärtävät rakennetun ympäristön säilyttämisen keinot ja työtavat. Tavallisimmin he toteuttavat restaurointisuunnitelmia, joita ovat laatineet alaan erikoistuneet suunnittelijat.

Kisälli on taitava käsityöläinen. Hän hallitsee perinteiset muuraus- tai rappauttavat, työkalut ja materiaalit. Hän tuntee uusien pinnoitteiden soveltuvuuden vanhoihin rakenteisiin ja perinteisiin kiviaineisiin. Lisäksi hän pystyy rakenteita analysoimalla saamaan tietoa niiden iästä.

Mestari on ammattitaidollaan saavuttanut arvostuksen ammattipiirissä. Hän hallitsee vanhojen muurien, holvien tai rappauksien korjaukset sekä rekonstruktioiden tekemisen vaurioituneista rakenteista. Lisäksi hän hallitsee mm. rakennuslainsäädäntöä, yritystietoa ja kustannuslaskentaa niin, että kykenee toimimaan muuraus- tai rappausryhmän johtajana ja yksityisenä yrittäjänä.

2.3 Restaurointikisälli ja restaurointimestari/pintakäsittelyt

Pintakäsittelyihin suuntautuneet restaurointikisälli ja -mestari kunnostavat vanhojen rakennusten ja kiinteiden kalusteiden pintoja. He hallitsevat perinteisiä maalarin työtehtäviä sekä ymmärtävät rakennetun ympäristön säilyttämisen keinot ja työtavat. Tavallisimmin he toteuttavat restaurointisuunnitelmia, joita ovat laatineet alaan erikoistuneet suunnittelijat.

Kisälli on taitava käsityöläinen. Hän hallitsee vanhat maalin valmistustavat, käytetyt pinnoitteet sekä niiden työstämiseen tarvittavat työkalut. Hän tuntee pinnoitteiden soveltuvuuden vanhoihin rakennuksiin ja perinteisiin maaliaineisiin. Lisäksi hän pystyy rakenteen kerroksia analysoimalla saamaan tietoa niiden iästä. Kisällitukinnon suorittanut osaa kartoittaa tyypillimmät vauriot ja tuntee niiden oikeat korjaustavat.

Mestari on ammattitaidollaan saavuttanut arvostuksen ammattipiirissä. Hän hallitsee vaativien rekonstruktioiden tekemisen interiööreistä ja koriste-maalauksista. Lisäksi hän hallitsee mm. rakennuslainsäädäntöä, yritystietoa ja kustannuslaskentaa niin, että kykenee toimimaan maalausryhmän työnjohtajana ja yksityisenä yrittäjänä. Hän tuntee restauroinnin periaatteita niin, että voi toimia teknisenä neuvonantajana restaurointitöitä suunniteltaessa.

2.4 Restaurointikisälli ja restaurointimestari/metallirakenteet

Metallirakenteisiin suuntautuneet restaurointikisälli ja -mestari korjaavat pelti- ja metallirakenteita ja -rakennusosia, kuten katteita, listoja, suojaPELLITYKSIÄ ja kalusteita. He hallitsevat perinteisiä peltisepän työtehtäviä sekä ymmärtävät

rakennetun ympäristön säilyttämisen keinot ja työtavat. Tavallisimmin he toteuttavat restaurointisuunnitelmia, joita ovat laatineet alaan erikoistuneet suunnittelijat.

Kisälli on taitava käsityöläinen. Hän hallitsee metallilevyjen perinteiset ja tämän päivän työstö- ja liitostavat, eri metallien käytön sekä tarvittavat käsityökalut. Lisäksi hän pystyy rakenteiden tekotapoja tutkimalla saamaan tietoa niiden iästä ja kulttuurihistoriallisesta arvosta. Kisällitutkinnon suorittanut tunnistaa vaurioiden laadun, tietää niiden aiheuttajat ja osaa oikeat korjaustavat.

Mestari on ammattitaidollaan saavuttanut arvostuksen ammattipiirissä. Lisäksi hän hallitsee mm. rakennuslainsäädäntöä, yritystietoa ja kustannuslaskentaa niin, että kykenee toimimaan peltipajan johtajana ja yksityisenä yrittäjänä.